

Medlem i European Shortsea Network

Ropstenssligan 11B, 115 42 STOCKHOLM, Tel: 08-410 540 46, Fax: 08-662 78 25, Email: info@maritimeforum.se, www.maritimeforum.se

Sjöfartsforum är en intresseförening för det maritima klustret. Föreningen vill öka kunskapen om den maritima näringen och visa på sjöfartens roll och möjligheter för samhälle och näringsliv. Inom klustret verkar Sjöfartsforum för ökad samverkan, starka nätverk och en tydlig maritim identitet.

Process för en övergripande och gemensam nationell maritim vision och strategi

Detta dokument är en övergripande beskrivning av det svenska maritima klustrets process för en övergripande, gemensam maritim vision och ett underlag för en nationell maritim strategi.

1. SAMMANFATTNING

Olika typer av nationella maritima strategier som styr sjöfartens och de maritima klustrens utvecklingsmöjligheter finns idag i våra grannländer och i andra europeiska länder, men inte i Sverige. Sjöfartsforum har därför tillsammans med medlemsföretag/organisationer och andra intresserade inom det maritima klustret inlett ett arbete för att ta fram en övergripande, gemensam maritim vision och underlaget för en nationell maritim strategi.

Processen syftar till en nationellt, politiskt beslutad, svensk maritim strategi som grund. Processen lyfter fram det maritima klustrets olika delar, visar på sjöfarten som näring och transportslag, tydliggör klustrets styrkor och svagheter, visar på utvecklingsmöjligheter och potential för samhälle och näringsliv/industri samt klarlägger nödvändiga förutsättningar och vägval.

Det maritima klustret har själv valt att starta arbetet. Processen omfattar hela det maritima klustret och dess olika aktörer (exklusive fisket och fiskeindustrin). Den bygger på ett brett deltagande från intressenternas sida och utöver målen att skapa goda villkor, förståelse och möjligheter är processen också att betrakta som en klusterintern utvecklingsprocess. Ingående företag och organisationer lär känna varandra, bygger kunskap och skapar nätverk. Resultatet innebär ett framtidsinriktat fokus och en gemensam grund att marknadsföra sig utifrån. Enhetlig, övergripande information och tydliga budskap kan sedan börja bygga en stark image och en god kunskap om sjöfarten.

2. BAKGRUND

2.1 Möjligheterna

➤ Samverkan och samordning

Det maritima klustret i Sverige ser ett allt större behov av ett ökat gemensamt agerande. Allt fler önskar samverkansmöjligheter, professionella nätverk, gemensamma satsningar att marknadsföra klustret och dess företag och tydliga övergripande maritima budskap. Klustret önskar också att Sverige i likhet med våra grannländer ska ha en tydlig politisk kurs för det maritima klustret som ser till sjöfartens och den maritima näringens totala potential för svensk industri/handel och det svenska samhället. En nationellt beslutad strategi kan bli den hävstångseffekt som behövs för en framgångsrik klusterutveckling.

➤ Ett kluster med potential

Sjöfartsnäringen har en central betydelse för den svenska industrins utvecklingsmöjligheter. Transporterna är idag integrerade delar i produktions- och distributionskedjorna. Handeln är beroende av smidiga distributionssystem. Inom kollektivtrafiken och persontrafiken spelar sjöfarten

Medlem i European Shortsea Network

Ropstenssligan 11B, 115 42 STOCKHOLM, Tel: 08-410 540 46, Fax: 08-662 78 25, Email: info@maritimeforum.se, www.maritimeforum.se

Sjöfartsforum är en intresseförening för det maritima klustret. Föreningen vill öka kunskapen om den maritima näringen och visa på sjöfartens roll och möjligheter för samhälle och näringsliv. Inom klustret verkar Sjöfartsforum för ökad samverkan, starka nätverk och en tydlig maritim identitet.

en stor roll. 85 procent av utrikeshandeln sker med fartyg och över 30 miljoner passagerare reser varje år med färjor till och från landet. Inom Sverige åker cirka 35 miljoner passagerare med skärgårdsbåtar eller på Vägverkets färjor. Dessutom kommer årligen 400 000 kryssningspassagerare till Sverige med fartyg.

För de inrikes godstransporterna finns förutsättningar för en kraftigt ökad andel inrikes sjötransporter. Sverige har idag bara åtta procents inrikes sjöfart, medan länder som Tyskland och England har 20 respektive 25 procent, men EUs längsta kust och två inre vattenvägar till Mälaren och Vänern som kan utvecklas.

Sjöfarten är det energieffektivaste transportsättet och det transportslag som är mest miljövänligt i förhållande till transporterad volym. Ett stort arbete att ytterligare förbättra sjöfartens miljöprestanda pågår. En ökad andel sjötrafik kan bidra till att minska trafiken på vägarna, kapa överbelastningen på järnvägen, ge mindre utsläpp och buller, lägre kostnader för landinfrastruktur, färre olyckor och ökad säkerhet, snabbare, smidigare och trevligare kollektivtrafik mm. Vattenvägen, landsvägen och järnvägen hör ihop. Rätt utnyttjade och tillsammans skapar de hållbara och optimala transportkedjor.

Inom det maritima klustret finns även andra delar med stora möjligheter att utvecklas. Sverige är t ex ett av världens fritidsbåtstättaste länder med stor småbåtsindustri. Kust- och vattenrelaterad kulturturismen och kryssningsverksamhet kan utvecklas, liksom energisektorn, maritima serviceleverantörer och forskning. Det svenska maritima klustret har en stark global position inom t ex miljö, teknik och forskning.

➤ **Stort, men ej definierat kluster**

Sjöfartsnäringen och det maritima klustret är stort, större än de flesta tror, men hur stort är det ingen som vet. Det är dåligt kartlagt och definierat.

Med förbättrade interna nätverk och en ökad samverkan inom klustret finns stora möjligheter till samordningsvinster, t ex vad gäller rekrytering, utbildning och forskning, miljöåtgärder, marknadsföring, etc.

2.2 Behovet

➤ **Dålig kunskap och dålig image**

Sjöfartsnäringens image i samhället är generellt låg och dålig. Budskapen är mest kopplade till livet ombord och många budskap är negativa, t ex i form av utsläpp, utflaggning och få möjligheter till normalt familjeliv.

Att sjöfartsnäringen i Sverige är ansvarstagande, samhällsnyttig, energi- och miljöeffektiv, internationell, kunskapsintensiv och i många fall världsledande är det få som har kunskap om. Den maritima näringen i stort är en spännande bransch som har alla möjligheter att ha den bästa dragningskraften och imagen.

➤ **Liten samverkan**

Det finns en tradition av liten samverkan och samordning inom klustret. Företag, organisationer och myndigheter "kan själv och gör själv". Öppenheten har kommit sent och är fortfarande låg. Nätverken inom sektorn är inte övergripande och klustret känner inte sig själv.

Medlem i European Shortsea Network

Ropstensslingan 11B, 115 42 STOCKHOLM, Tel: 08-410 540 46, Fax: 08-662 78 25, Email: info@maritimeforum.se, www.maritimeforum.se

Sjöfartsforum är en intresseförening för det maritima klustret. Föreningen vill öka kunskapen om den maritima näringen och visa på sjöfartens roll och möjligheter för samhälle och näringsliv. Inom klustret verkar Sjöfartsforum för ökad samverkan, starka nätverk och en tydlig maritim identitet.

2.3 Inledande möten

➤ 2008

På Världssjöfartens Dag 2008 var rubriken "Svensk sjöfartnäring - en framtidsbransch?" Talare och paneldeltagare var samstämmiga; ja, men inte utan hemläxa och inte utan samordning och samverkan. Senare samma år bjöd Sjöfartsforum in till ett Strategimöte om behovet av en gemensam maritim vision och strategi. Talare, Näringsdepartementet, Sjöfartsverket och egna branschföreträdare/deltagare var överens om att en nationell vision och strategi behövs och kan spela stor roll för Sverige. På detta möte fick Sjöfartsforum i uppdrag att sätta samman en arbetsgrupp och få bollen att rulla samt att hålla Näringsdepartementet informerat.

➤ 2009

I februari 2009 började en intresserad skara – som täckte stora delar av klustret – att titta på en möjlig process framöver, diskutera definitioner av centrala begrepp och processavgränsningar. Detta möte utgjorde starten på vision och strategiprocessen.

3. DEFINITIONER OCH PROCESSAVGRÄNSNING

➤ Följande grundläggande definitioner har fastlagts:

Sjöfartsnäringen betecknar företag och organisationer med koppling till den kommersiella handelssjöfarten och passagerarsjöfarten.

Den maritima näringen och klustret betecknar alla företag och organisationer vars verksamhet kan kopplas till havet.

➤ Följande avgränsning för denna process har fastlagts:

Processen för en maritim vision och en nationell maritim strategi omfattar hela den maritima näringen/klustret, förutom fisket och industrin inom fiskerinäringen som anses utgöra en egen näring.

4. SJÖFARTSFORUMS ROLL

Sjöfartsforum fungerar som facilitator och projektledare. Arbetet ligger väl inom föreningens mål och syften att skapa interna mötesplatser, öka samverkan och synergier och att arbeta för ökade möjligheter för det maritima klustret.

5. ANDRA RELATERADE PROJEKT

Parallellt med denna visions- och strategiprocess pågår två starkt relaterade projekt. Sjöfartsverket har fått regeringens uppdrag att sätta samman en expertgrupp som ska arbeta med rekryteringsfrågan för sjöfartssektorn. Inom Sjöfartsverket pågår också arbetet med delprojekt inom EfficienSea kring sjöfartssektorns budskap, marknadsföring, rekrytering och utbildningsbehov. Dessutom har myndigheten för Tillväxtanalys fått regeringens uppdrag att analysera de näringspolitiska förutsättningarna och tillväxtpotentialerna för klustret. För alla projekt krävs kartläggningar, analyser, definitioner och mål varför en samordning är önskvärd.

Medlem i European Shortsea Network

Ropstensslingan 11B, 115 42 STOCKHOLM, Tel: 08-410 540 46, Fax: 08-662 78 25, Email: info@maritimeforum.se, www.maritimeforum.se

Sjöfartsforum är en intresseförening för det maritima klustret. Föreningen vill öka kunskapen om den maritima näringen och visa på sjöfartens roll och möjligheter för samhälle och näringsliv. Inom klustret verkar Sjöfartsforum för ökad samverkan, starka nätverk och en tydlig maritim identitet.

6. ORGANISATION OCH TIDPLAN

Arbetsprocessen, projekt- och styrgrupp är fastställd. Chalmers, SSPA Sweden AB och Volvo Logistics ställer resurser till förfogande i processarbetet kring nulägesanalys, branschområden, SWOT, fokusområden och handlingsplan. Arbetet beräknas vara klart till midsommar 2010.

Ett brett deltagande och en bred förankring av processen är viktig. Därför är utvecklingsprocessen inkluderande och alla som vill vara med är välkomna i referensgruppen. Regelbunden information distribueras till dem som valt att aktivt delta och finns att läsa i Sjöfartsforums nyhetsbrev.

7. ARBETSGRUPPER

➤ Klusterområden

Referensgruppen har beslutat att i kartläggningsarbetet följa EUs uppdelning av de maritima klustren. Följande arbetsgrupper har därför bildats:

- Manufacturing
- Transport
- Resources (för denna process enbart "oil, gas and renewables")
- Service and other operations
- Leisure and Tourism
- Public sector
- Research

➤ Fokusområden

Följande åtta fokusgrupper – på tvärs över klustret – har identifierats. Grupperna kommer att arbeta med:

- Konkurrensvillkor
- Närsjöfart och inrikes sjöfart
- Infrastruktur och intermodalitet
- Informationshantering
- Hållbar värdetillväxt
- Kompetens
- Samverkan
- Budskap och kommunikation

2009-11-19/Sjöfartsforum, Anna Risfelt Hammargren